

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De B.I.L. ontboden op het ministerie van Buitenlandse Zaken

Libgott, R.

Citation

Libgott, R. (2006). De B.I.L. ontboden op het ministerie van Buitenlandse Zaken. *Bestuurskundige Berichten*, 21(1), 24-26. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211447>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211447>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

De B.I.L. ontboden op het ministerie van Buitenlandse Zaken

door Ruben Libgott

Op woensdag 12 oktober j.l. was de B.I.L. te gast op het Ministerie van Buitenlandse Zaken, hét centrum van de Nederlandse diplomatie. Doel van het bezoek was om meer te weten te komen over de achtergronden van deze organisatie, maar vooral ook over de specifieke werkzaamheden die door het ministerie worden uitgevoerd. Op het programma stonden daarom drie verschillende presentaties, allereerst over het ministerie in het algemeen, daarna zou er worden ingegaan op de rol van het ministerie met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking en tot slot stond zou er worden ingegaan op de transatlantische betrekkingen met de Verenigde Staten.

Wat men hier allemaal doet vraag je jezelf wel af, wanneer je na een *security-check* uiteindelijk door alle smalle gangetjes in het ministerie loopt en ambtenaren al dan niet hard aan het werk ziet.

In een mooie vergaderzaal werden we op kosten van de Nederlandse belastingbetaler hartelijk ontvangen met koffie, thee en koekjes door mw. Heidy van der Ploeg (Directie Voorlichting). In het kort vertelde zij over de geschiedenis van het ministerie vanaf de oprichting in 1798, toen Nederland zich nog neutraal opstelde in zijn buitenland politiek. Hierna gaf mw. Van der Ploeg een indruk van de organisatie van het ministerie met alle directoraten-generaal, directies en de relatie van het ministerie tot alle Nederlandse consulaten in het buitenland en de permanente vertegenwoordigingen bij internationale organisaties.

In gesprek met Jos Schellaars (plv. directeur Directie Westelijk Halfrond)

De belangrijkste punten waar het ministerie zich momenteel mee bezighoudt zijn het algemene Nederlandse buitenlandbeleid en de diplomatieke relaties met andere landen, de Europese Unie en ontwikkelingssamenwerking. Over dit laatste punt ging dhr. Melle Leenstra (Directie Sub-Sahara Afrika) meer vertellen. Als voorbeeld nam hij Zambia, want hij was onlangs voor een periode uitgezonden naar het Nederlandse consulaat in dit Afrikaanse land en had zodoende het beleid ten aanzien van ontwikkelingshulp van dichtbij in de praktijk kunnen meemaken.

Het poldermodel in Zambia

Hoewel het land ooit een grote koperproductie heeft gehad, wordt Zambia al jaren geteisterd door slechte cijfers op tal van gebieden: een hoge kindersterfte, een groot aantal HIV-besmettingen, veel werkloosheid en een laag bruto nationaal product. Ontwikkelingshulp is dus hard nodig en ook

Nederland speelt, als één van de 14 'hulplanden', hierbij al decennia een belangrijke rol.

In de jaren zeventig en tachtig kreeg Zambia van Nederland vrijwel *carte blanche* bij het besteden van het ontwikkelingsgeld. De enige voorwaarde waar het land aan moest voldoen, was dat het niet communistisch werd. Omdat Zambia zelf mocht bepalen hoe het geld werd gebruikt, was er weinig transparantie over de besteding van het Nederlandse

donorgeld. Daar is nu verandering in gekomen en de Nederlandse ambassade in Zambia speelt daarin een actieve rol. Ze probeert o.a. de ontwikkeling van de private sector te bevorderen, bijvoorbeeld door het 'exporteren' van het beroemde Nederlandse poldermodel. Zo hoopt ze dat bedrijven invloed krijgen in het overheidsbeleid, iets dat vroeger alleen mogelijk was als er geld onder de tafel werd geschoven. Ook wordt er vanuit het ministerie van Buitenlandse Zaken gewerkt aan de oprichting een soort van Algemene Rekenkamer om de effectiviteit en efficiëntie van het Zambiaanse overheidsbeleid beter te kunnen controleren.

Het Nederlandse consulaat speelt ook een belangrijke coördinerende rol in Zambia, zo vertelde dhr. Leenstra. Het gaat dan om de zogehete 'donorharmonisatie'. Het probleem is namelijk vaak dat er vele organisaties bezig zijn met allerlei ontwikkelingshulpprojecten. Men werkt dan langs elkaar heen, of het kan zijn dat een heleboel projecten gericht zijn op HIV- of Aids-bestrijding en dat slechts enkele projecten zich bezighouden met het herstellen van de koperproductie. Dit moet beter worden verdeeld. Het consulaat probeert daarom alle donorprojecten één voor één te evalueren en om de tafel te krijgen met de Zambiaanse overheid.

Ontwikkelingshulp is volgens dhr. Leenstra noodzakelijk. Naast de 'morele belangen' spelen daarbij nog andere zaken, bijvoorbeeld waar het gaat om het voorkomen van terrorisme. Landen met een zwakke overheid zijn een vrijplaats voor

terroristen. Daarbij is het ook een goede investering, omdat Nederlandse bedrijven later baat kunnen hebben bij een goed draaiende Afrikaanse economie.

Veel arme landen hebben echter te kampen met veel problemen, wat de situatie extra complex maakt. De hulp moet niet alleen gericht zijn op het bevorderen van de economische groei, maar ook op bijvoorbeeld de toegang voor de gehele bevolking tot medische zorg, onderwijs, infrastructuur en kredietverlening. Er is echter helaas geen *magic bullet*, d.w.z. een oplossing voor alle problemen. Voor elk probleem dat wordt opgelost komen er twee nieuwe in de plaats. Soms wordt gezegd dat ontwikkelingssamenwerking daarom geen zin heeft, maar we weten niet hoe de situatie eruit had gezien zonder ontwikkelingssamenwerking.

Kritisch als B.I.L.-leden zijn, waren er ook enkele vragen over de Nederlandse ontwikkelingshulp. Allereerst de vraag of Afrikaanse politieke belangen ontwikkelingshulp niet onmogelijk maken. Volgens dhr. Leenstra is dat wel een probleem. Je niet altijd goed kunt controleren of geld bijvoorbeeld verdwijnt in de zakken van ambtenaren en wat er met het geld gebeurt bij NGO's (Non-Gouvernementele Organisaties). Er zijn echter weinig alternatieven. Er moet hulp worden geboden en politieke belangen zijn daarbij een hindernis die overwonnen moet worden. Een tweede vraag was of het Westen niet onderschat wat de landen in de Derde Wereld zelf kunnen doen. Dhr. Leenstra antwoordde daarop dat er vaak een gebrek aan waardigheid is ten opzichte van de arme landen, het beeld van "domme corrupte zwartjes". Het Westen moet de Derde Wereld juist meer ondersteunen in het inzetten van hun eigen capaciteiten.

Transatlantische betrekkingen

Na een korte pauze was het woord aan dhr. Jos Schellaars (plaatsvervangend directeur Directie Westelijk Halfrond). Hij was net terug uit de Verenigde Staten, waar hij samen met Staatssecretaris Atzo Nicolaï (Europese Zaken) een werkbezoek aan had gebracht. Nu ging hij met ons praten over de relatie en de verhoudingen tussen Nederland en de VS.

Volgens dhr. Schellaars vinden er op 3 manieren betrekkingen plaats tussen Nederland en de VS, te weten:

1. bilateraal
2. tussen de EU en de VS
3. multilateraal

Bilateraal houdt het directe contact van Nederland met de VS

in. De bilaterale contacten zijn zeer hartelijk, maar ook divers. Vrijwel elk Nederlands departement (op Algemene Zaken en Sociale Zaken & Werkgelegenheid na) heeft namelijk zijn eigen betrekkingen met de het land en heeft daar soms ook

“De bilaterale contacten zijn zeer hartelijk, maar ook divers.”

vertegenwoordigers naartoe gezonden.

Ook via het lidmaatschap van de Europese Unie heeft Nederland betrekkingen met de VS.

De Amerikanen snappen alleen niet goed hoe de besluitvorming van de Unie werkt, met alle verschillende landen en het ontbreken van een functionaris die éénduidig het Europese beleid kan uitdragen. Wel zijn de VS de belangrijkste handelspartner van de EU.

Sinds de aanslagen van 11 september 2001 op het WTC en het Pentagon vindt er ook nauwe samenwerking plaats op het gebied van justitie en binnenlandse zaken. De VS willen dingen aan de EU opleggen en nemen daarbij een dominante houding aan. Te denken valt bijvoorbeeld aan de persoonsgegevens van passagiers, die Europese vliegtuigmaatschappijen moeten doorgeven aan de VS. Laatst werd hierdoor de toegang tot het Amerikaanse luchtruim van een KLM-toestel richting Mexico ontzegd, omdat de Amerikaanse autoriteiten meenden dat een passagier

op de lijst van verdachte Al-Qaeda-leden stond. Tot voor kort was de Amerikaanse president Bush niet echt geïnteresseerd in Europa, behalve waar het ging om directe belangen. Na zijn herverkiezing heeft hij echter wel interesse ontwikkeld, wellicht vanuit het besef dat voor internationale politieke besluitvorming de steun van de EU nodig is. Multilateraal ten slotte omvat de contacten van Nederland met de Verenigde Staten via internationale organisaties als de Verenigde Naties. De VS hebben vaak veel kritiek op dit soort instellingen en betalen soms zelfs geen contributie. De houding van de Amerikanen ten opzichte van deze instanties is ook heel anders dan die van de EU. De VS gaan namelijk uit van wat ze zelf willen bereiken en proberen dan pas te kijken of ze daar wellicht een internationale organisatie voor nodig hebben of dat het ook anders kan.

Maar wat zijn momenteel de thema's waar Nederland en de VS zich in hun contacten mee bezighouden? Dhr. Schellaars behandelde dit als een quiz, waarbij hij ons vroeg wat wij dachten dat de onderwerpen waren, die werden besproken bij de recente bezoeken van minister Van Ardenne (Ontwikkelingssamenwerking) en staatssecretaris Nicolaï en het naderende bezoek van minister Bot (Buitenlandse Zaken) aan het land.

Minister Van Ardenne bleek vooral te hebben gesproken over

de schuldenlast van arme landen en de hoogte van de ontwikkelings samenwerking. Nederland wil dat alle donorlanden 0,7% van het bbp gaan betalen, maar voor de Amerikanen is dit een *no-go area*.

Ook stond de crisis in Darfur op de agenda. De VS vinden namelijk dat de EU hier te weinig doet.

Het bezoek van staatssecretaris Nicolai stond in het teken van belangrijke Europese thema's. Allereerst de toetreding van Turkije tot de Europese Unie. De Amerikanen hechten veel belang aan een lidmaatschap van Turkije, vanwege de islam en omdat het grenst aan veel instabiele landen. De VS willen radicalisme in Turkije daarom voorkomen. De EU heeft gezegd dat het pushen van het proces contraproductief werkt. Vanwege haar nauwe banden met Turkije zeggen de VS soms bijna tegen de Unie: "Als jullie willen dat Turkije iets doet, dan zeggen jullie het maar en wij regelen het."

Een ander onderwerp waar de Amerikanen in geïnteresseerd waren, was de recente verwerping van de Europese grondwet door Frankrijk en Nederland. Washington begrijpt dat wel, maar zij is benieuwd hoe het wordt opgelost. De Amerikaanse grondwet is bijvoorbeeld een belangrijk fundament. Hoe kan een organisatie als de Europese Unie dan bestaan zonder zo'n uitiem document?

Bij het komende bezoek van minister Bot zou de houding van de Venezolaanse president Chavez worden besproken. De Amerikanen zijn namelijk nerveus over de hoge olieprijs en de banden die het land heeft met Fidel Castro.

Ook zou minister Bot praten over het ontbreken van een Amerikaanse ambassadeur in Nederland.

De twijfels die minister Bot over de Irak-oorlog had geuit zouden niet worden besproken. In de VS was deze 'uitglijder' niet noemenswaardig. Op het ministerie van Buitenlandse Zaken hadden zijn uitspraken echter wel even tot opwindend geleid.

Volgens dhr. Schellaars zal Nederland niet zo snel openlijk kritiek uiten op VS, maar vanwege de *goodwill* die ze ten opzichte van dit land toont, heeft Nederland wel een onderhandelingspositie om toezeggingen af te dwingen. Waar de Amerikanen bij Nederland hameren op het drugsbeleid en de prostitutie, zal ook altijd de kritiek worden besproken die

Nederland heeft op het Amerikaanse Guantanamo-beleid, de Amerikaanse houding ten opzichte van het Internationaal Strafhof (vooral de Amerikaanse 'Invasion Act') en de doodstraf.

Met deze woorden over de transatlantische betrekkingen eindigde ons bezoek aan het departement

Wij willen het ministerie van Buitenlandse Zaken, en in het bijzonder mw. Heidi van der Ploeg, dhr. Melle Leenstra en dhr. Jos Schellaars hartelijk danken voor de gastvrijheid en alle tijd die is vrijgemaakt voor deze buitengewoon interessante middag en hopen in de toekomst wellicht nog vaker met elkaar van gedachten te kunnen wisselen.

"Landen met een zwakke overheid zijn een vrijplaats voor terroristen"

Agenda

30 januari tot 2 februari

Korte Buitenlandse Reis naar Genève.

7 & 8 februari

Boekverkoop derde blok, tweede semester

t/m 10 februari

B.I.L.-boulevard Valentijnsdag rozenactie:

Stuur voor € 2,50 een roos naar je geliefde, je minnaar of je projectje. Lever voor 10 februari een envelop in met daarin de naam van de ontvanger en eventueel een kort berichtje.

15 februari

Lezing PvdA-fractievoorzitter Wouter Bos van 10.00 tot 11.30 uur in SC-01. Wouter Bos zal onder andere spreken over zijn nieuwe boek 'Dit land kan zoveel beter'.

15 februari

Bachelor Onderwijs Congres vanaf 13.30

Prikbord

*** Indien je in het collegejaar 2005-2006 geen B.I.L.-lid meer wilt zijn, dien je je lidmaatschap **vóór 1 juli 2006 schriftelijk** op te zeggen bij de B.I.L.:

B.I.L.

Wassenaarseweg 52
Postbus 9555
2300 RB Leiden

*** Vind je het leuk bestuurskundig gerelateerde stukken te schrijven? Wil je een gezellig jaar tegemoet gaan met vijf enthousiaste commissieleden? Stuur dan je sollicitatiebrief naar de B.I.L. op bovengenoemd adres.

*** Vanaf heden kan de almanak 2004 - 2005 gratis worden afgehaald in SB-03, op vertoon van je ledenpas.

*** De B.I.L. is altijd op zoek naar goede samenvattingen. Als je nog een goed uittreksel hebt liggen, kun je die opsturen naar de B.I.L. Hier staat een kleine vergoeding tegenover.

De Opleidingscommissie 2005-2006

door Roos Wardenaar

De vraag is: wie zijn wij en wat doen wij. Maar belangrijker is: wat wij kunnen doen voor jullie studenten. Via ons kunnen namelijk belangrijke zaken aan de orde worden gesteld, die voor ons studenten erg belangrijk zijn. Met drie kanjers, uit drie verschillende jaren, is het aanspreekpunt voor alarmerende zaken gespreid.

De Opleidingscommissie (OLC) is het contactorgaan tussen het departement Bestuurskunde en de student. De OLC bestaat uit zes vaste leden; drie leden uit de wetenschappelijke staf van het departement en drie student-leden. De student-leden, jullie aanspreekpunt zijn: secretaris Marjolein Slijkhuis (vierdejaars), Carola van Eijk (tweedejaars) en mijzelf, Roos Wardenaar (derdejaars). De stafleden zijn: voorzitter J.J.J.M. Wuisman, T. Steen en M. Haverland. Ook studieadviseur D. Ladan is altijd aanwezig bij de vergaderingen om veel zaken toe te lichten en de Commissie te informeren. Jetse Siebenga, het student-lid van het Dagelijks Bestuur (DB), houdt ons op de hoogte van de gang van zaken en andersom kan hij aan het DB doorspelen wat binnen de OLC wordt besproken. W. van Heijningen verzorgt de secretariële ondersteuning.

De Opleidingscommissie is alert op klachten binnen de opleiding Bestuurskunde. De OLC vergadert één keer per maand over de volgende onderwerpen: advisering, monitoring, evaluatie

en overige zaken. Advisering betreft advies over bijvoorbeeld het studieprogramma aan het DB. Monitoring gaat over het in beeld brengen van klachten en problemen binnen het onderwijs. Ook de evaluaties van de B.E.L. vallen onder deze categorie. De beoordelingen over de opleiding Bestuurskunde en de vakken binnen de opleiding worden onder het kopje 'evaluatie' behandeld binnen de OLC. Bij 'overige' worden zaken als prijzen, zoals de Casimirprijs, en wat verder ter sprake komt besproken.

De OLC heeft een werkagenda gemaakt. Onder andere het semestersysteem, de BSA, begeleiding bij schrijven, major-minor en de interfacultaire samenwerking bij keuzevakken zullen dit jaar extra worden belicht. Daarnaast wordt aangegrepen wat op ons pad komt.

Dus: meld het ons als je klachten, opmerkingen of vragen hebt. Wij zijn ervoor!

Roos Wardenaar

Commissaris Onderwijs

v.l.nr. Carola van Eijk, Marjolein Slijkhuis en Roos Wardenaar